

recenzije

JOHANNES B. LOTZ, IN JEDEM MENSCHEN STECKT EIN ATHEIST. Verlag Knecht Frankfurt am Main 1981. Stranica 192.

Među nama žive danas milijuni ljudi koji se smatraju ateistima. Ova nas činjenica poziva na razmišljanje. Pisac knjižice *U svakome od nas krije se ateist* razmišlja o suvremenu čovjeku i o njegovu odnosu prema teizmu i ateizmu te pokušava odgovoriti na razna pitanja koja pokreću suvremena čovjeka. Već su neki mislioci prije Lotza govorili o tome kako se u svakom čovjeku krije dio ateista (W. Kern, *Atheismus — Marxismus — Christentum. Beiträge zur Diskussion.* Innsbruck 1979).

Glavnina knjižice rezultat je piščevih predavanja u zimskom semestru 1980/81. u Rimu, na Papinskom sveučilištu Gregoriana, a zadnje poglavlje je preradba članka Da li je kršćanstvo suodgovorno za suvremeni ateizam?, objavljena u Zborniku *Religione, Ateismo e Filosofia* (Roma 1980, str. 73—86). Pisac Lotz okušao se u poznavanju suvremenog ateizma već nizom članaka kao što su u zborniku Coreth-Lotz, *Atheismus kritisch betrachtet* (München 1971), *Atheisme et Existentialisme* u zborniku G. Girardi, *L'Atheisme dans la philosophie contemporaine* (Paris 1970) i knjiga *Der heutige Atheismus. Eine Herausforderung für das Christentum* (München 1964).

Promatrajući pojavu suvremenog ateizma mi kršćani ne možemo nipošto sa sebe skinuti suodgovornost. Već je sveti Krisostomos rekao: „Kad bismo mi bili uistinu kršćani, ne bi bilo pogana!“ To isto vrijedi i za današnje vrijeme: kad bismo mi uistinu bili kršćani, ne bi danas bilo ateista.

Pisac pristupa činjenici ateizma razmišlja-lučki, s filozofskog gledišta Knjižicu je po-

dijelio na tri dijela. U 1. dijelu raspravlja o filozofskom utemeljenju čovjeka. U 2. dijelu raspravlja o bitku, o osobnom Bogu, o osobnom čovjeku, o dobru i o zlu pred Bogom. U 3. dijelu raspravlja o Bogu u kršćanstvu. Raspravlja o Božjoj objavi kao pomoći, pruženju čovjeku da lakše dođe do Boga. Raspravlja o Kristu i o milosti koju Krist dijeli. Raspravlja o kršćanstvu kao osobnom dijalogu i o kršćanskom putu do teizma. U zadnjem i predzadnjem poglavlju piše da li i kako je kršćanstvo suodgovorno što postoji suvremeni ateizam. Riječ je o krivotvorenom kršćanstvu iz kojeg se spontano rađa ateizam. Raspravlja u dogmatskoj konstituciji II. vatikanskog sabora o Crkvi priznaje se da za ateizam nisu krivi samo ateisti nego i „vjernici za nj snose odgovornost“. Kršćani su zanemarivanjem svog vjerskog odgoja, krivo shvaćene kršćanske nauke, nekršćanskim življenjem zastrli lice Božje te dali velik obol za razvoj ateizma u suvremenu svijetu. Ali i ono strogo proživljavano kršćanstvo također je dalo prilog razvoju ateizma. To pokazuje povijest.

Knjižica je vrlo aktualna osobito za nas kršćane koji živimo u ovom prostoru, gdje se ateizam slobodno, dapače i prisiljeno, razvija i zadobiva nečuvene dimenzije. Korisno je stoga sebe kao kršćanina staviti u ovu situaciju našeg ateizma i pitati se koliko smo i mi sami krivi što se ateizam rodio i što se ovdje i dalje razvija. Svakako, bolje je suditi sebe nego druge, jer to je najbolji put spasenja.

Adalbert REBIČ

ULRICH HORST, UNFEHLBARKEIT UND GESCHICHTE. Wallberger Studien, sv. 12. Theologische Reihe; Studien zur Unfehlbarkeitsdiskussion von M. Cano bis zum I. Vatikanischen Konzil. Izdali Albert Fries CSSR,